

სკოპინგის დასკვნა N59

დაგეგმილი საქმიანობის დასახელება: წიაღისეულის (ტორფის) ღია კარიერული წესით მოპოვება, როდესაც მოპოვების ადგილის ზედაპირი 25 ჰექტარზე მეტია;

დაგეგმილი საქმიანობის განმახორციელებელი: შპს „ეტალონი“;

დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტი;

განცხადების შემოსვლის თარიღი: 08.08.2022;

სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელი: შპს „ეტალონი“;

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

სსიპ გარემოს ეროვნულ სააგენტოში სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, შპს „ეტალონი“ (ს/კ 200013868) მიერ წარმოდგენილი იქნა - ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტში, წიაღისეულის (ტორფის) ღია კარიერული წესით მოპოვების სკოპინგის ანგარიში.

შპს „ეტალონი“ გაცემულია სასარგებლო წიაღისეულის (ტორფი) მოპოვების ლიცენზია N 10002591 ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტის სოფ. განძის მიმდებარედ „ავჭალის“ ტორფის საბადოზე. საბადოს მიწისა და სამთო მინაკუთვნის ფართობია 2 126 930 მ². სალიცენზიო ობიექტის მიახლოებითი GPS კოორდინატებია: X-389464.36, Y-4576869.23; X-389875.12, Y-4577827.02; X-390558.90, Y-4577518.84; X-391219.91, Y-4578269.53; X-391061.70, Y-4576921.64; X-390936.59, Y-4576873.76; X-391107.11, Y-4576837.74; X-390625.27, Y-4575959.26. საპროექტო ტერიტორია მდებარეობს ეშტიისა და განძას ადმინისტრაციული ერთეულის ფარგლებში. უახლოესი დასახლებული პუნქტი (სოფ. პატარა არაქალა) საპროექტო ტერიტორიიდან დაშორებულია დაახლოებით 2 300 მეტრით. სალიცენზიო კონტურში ხვდება ორი ტბა.

სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია დაგეგმილი საქმიანობის ალტერნატივების შესახებ ინფორმაცია. სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, ვინაიდან ლიცენზიით მკაცრად არის განსაზღვრული სამთო მინაკუთვნის კონტური და აღნიშნული კონტურების დარღვევა დაუშვებელია, ადგილმდებარეობის ალტერნატივების ანალიზი არ მომხდარა. დოკუმენტში მოცემულია ინფორმაცია უმოქმედობის ალტერნატივისა და ტექნოლოგიური ალტერნატივის შესახებ. სკოპინგის ანგარიშში უმოქმედობის ალტერნატივა უარყოფილია პროექტის ფარგლებში მოსალოდნელი დადებითი სოციალურ-ეკონომიკური ფაქტორების გათვალისწინებით, ხოლო მოსალოდნელი ზემოქმედების მართვა დაგეგმილია შესაბამისი გარემოსდაცვითი ღონისძიებებით. წიაღის მოპოვების ტექნოლოგიური ალტერნატივებიდან (ღია კარიერული და მიწისქვეშა წესით), საბადოს სამთო-გეოლოგიური პირობებისა და წიაღის ფენების მდებარეობის გათვალისწინებით უპირატესობა მიენიჭა მოპოვების ღია კარიერულ წესს.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, ლიცენზიით დადგენილი მოსაპოვებელი ტორფის რაოდენობა 255 000 ტონას შეადგენს. მოპოვება განხორციელდება ღია კარიერული წესით, 5-10 მეტრიანი სპირაჯოების წინ წაწევით. საბადოს განლაგება საშუალებას იძლევა ტორფის მოპოვება მოხდეს ღია კარიერული წესით, ერთი საფეხურით. წიაღის ამოღება ნავარაუდევია 1,25 მ სიღრმემდე. ამოსაღებად გათვალისწინებულია ექსკავატორის

გამოყენება. სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილია საბადოს დამუშავების სქემა, კარიერის დამუშავების მიმართულელების მითითებით.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, მოპოვებული ტორფის ტრანსპორტირება განხორციელდება მომპოვებელი ორგანიზაციის მიერ, საშუალოდ 5 კმ მანძილზე. სქემატური ნახაზის შესაბამისად, სატრანსპორტო მარშრუტი გაივლის სოფლებში და წარმოდგენილი რუკის (2.4.1) მიხედვით დასაწყობდება N3 წერტილში. მნიშვნელოვანია გზის ეტაპზე დაზუსტდეს მოპოვებული წიაღისეული დასაწყობების ადგილის, დასაწყობების პირობებისა და მისი შემდგომი გადამუშავების შესახებ ინფორმაცია.

სკოპინგის ანგარიშს თან ახლავს წიაღით სარგებლობის დამუშავების პროექტი, სადაც მოცემულია ინფორმაცია ობიექტის ადგილმდებარეობის, მოპოვების ტექნოლოგიებისა და ტექნიკის, ტერიტორიაზე არსებული კლიმატური, ბიოლოგიური, გეოლოგიური, ჰიდროგეოლოგიური, ჰიდროლოგიური პირობებისა და ა.შ შესახებ. აღსანიშნავია, რომ სსიპ მინერალური რესურსების ეროვნული სააგენტოს ცნობით შპს “ეტალონი“-ს მიერ სააგენტოში წარდგენილი იქნა ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე გაცემული სასარგებლო წიაღისეულის (ტორფი) მოპოვების # 10002591 ლიცენზიის დამუშავების პროექტი, რომელიც არ იყო შესაბამისობაში „ტექნიკური რეგლამენტების - წიაღით სარგებლობასთან დაკავშირებული სალიცენზიო პირობების დაცვის შესახებ ანგარიშგების (საინფორმაციო ანგარიში) წესის, წიაღით სარგებლობის პროექტების, საბადოთა დამუშავების ტექნოლოგიური სქემებისა და სამთო სამუშაოთა განვითარების გეგმების შედგენის წესისა და სტატისტიკური დაკვირვების ფორმების (1-01, 1-02, 1-03 და 1-04) დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 04 აპრილის #271 დადგენილებასთან, რაც გზის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას და მოქმედ კანონმდებლობასთან შესაბამისი საბადოს დამუშავების გეგმის წარმოდგენას.

სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია გარემოს ფონური მდგომარეობის აღწერა, ასევე ზოგადი ინფორმაცია გარემოზე შესაძლო ზემოქმედების სახეებისა და იმ ღონისძიებების შესახებ, რომლებიც გათვალისწინებული იქნება გარემოზე მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზემოქმედების თავიდან აცილებისათვის, შემცირებისათვის ან/და შერბილებისათვის.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საპროექტო ტერიტორიის ფარგლებში არ იქნება განთავსებული ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების სტაციონალური წყაროები. ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურება მოსალოდნელი მტვრისა და წვის პროდუქტების გავრცელებით. მოსალოდნელი ზემოქმედების მართვის მიზნით დაგეგმილია მანქანა-დანადგარების ტექნიკური გამართულობის უზრუნველყოფა, მოძრაობის ოპტიმალური სიჩქარეების დაცვა, გზის მონაკვეთების პერიოდული დანამვა.

დაგეგმილი საქმიანობის ფარგლებში მოსალოდნელია ასევე ხმაურისა და ვიბრაციის გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედება, რომელიც დაკავშირებული იქნება მოპოვებით სამუშაოებთან და წიაღის ტრანსპორტირებასთან. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით მოსალოდნელი ზემოქმედება დეტალურად იქნება შესწავლილი გზის ეტაპზე და წარმოდგენილი იქნება შემარბილებელი ღონისძიებები.

პროექტის განხორციელება დაკავშირებული იქნება წყლის გარემოზე, მათ შორის მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე ზემოქმედებასთან. მიწისქვეშა/გრუნტის წყლების ხარისხის გაუარესების პრევენციის მიზნით გათვალისწინებულია წყალსატარი არხების მოწყობა, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში დაბინძურებული გრუნტის დროული მოხსნა. სკოპინგის ანგარიშში არ არის სათანადოდ ასახული და მნიშვნელოვანია გზის ეტაპზე დაზუსტდეს

სალიცენზიო კონტურში არსებული ტიპებისა და მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, მოპოვებითი სამუშაოების დროს ადგილი ექნება ვიზუალურ-ლანდშაფტურ ზემოქმედებას, რაც გზმ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების დაგეგმვას. ამასთან, სკოპინგის ანგარიშში არ არის სათანადოდ შეფასებული და **გზმ-ის ეტაპზე დაზუსტებას საჭიროებს** ბიოლოგიურ გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია, სათანადო შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სააგენტომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშისა და საჯარო განხილვის შესახებ ინფორმაციის კანონმდებლობით დადგენილი წესით გავრცელება, მათ შორის ინფორმაცია განთავსდა სააგენტოს ოფიციალურ ვებგვერდზე, სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ვებგვერდზე და გადაიგზავნა ცენტრის გამომწერებთან ელ. ფოსტის მეშვეობით. საჯარო განხილვის შესახებ განცხადებები, აგრეთვე განთავსდა ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე და საქმიანობის განხორციელების სიახლოვეს ინფორმაციის გავრცელების დამკვიდრებულ ადგილებზე. დაგეგმილ საქმიანობასთან დაკავშირებით საჯარო განხილვები გაიმართა 2022 წლის 31 აგვისტოს ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტის, სოფ. განძასა და სოფ. ეშტიამში. საჯარო განხილვებს ესწრებოდნენ სსიპ გარემოს ეროვნულ სააგენტოს, შპს „ეტალონის“, ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტის მერიისა და საკრებულოს წარმომადგენლები, ასევე სოფ. განძასა და სოფ. ეშტიას მაცხოვრებლები. საჯარო განხილვები კანონმდებლობის შესაბამისად, წარიმართა სახელმწიფო ენაზე და უზრუნველყოფილ იქნა სინქრონული თარგმანი სომხურ ენაზე. საჯარო განხილვებზე დასმული ძირითადი საკითხები/შენიშვნები ეხებოდა წყალზე, მათ შორის მიწისქვეშა წყლებზე მოსალოდნელ ზემოქმედებას, ასევე სამოვრებზე მოსალოდნელ ზემოქმედებას. ამასთან სოფ. ეშტიამში გამართულ საჯარო განხილვაზე საქმიანობის ფარგლებში წყალზე შესაძლო ზემოქმედების გათვალისწინებით, ადგილობრივი მოსახლეობის გარკვეულმა ნაწილმა პროექტის განხორციელებასთან დაკავშირებით **დააფიქსირა საწინააღმდეგო პოზიცია**. დასმულ საკითხებთან დაკავშირებით შპს „ეტალონის“ წარმომადგენელმა განმარტა, რომ წყალზე, მათ შორის მიწისქვეშა წყლებზე მოსალოდნელ ზემოქმედების დეტალური შეფასების/ანალიზის მიზნით სალიცენზიო ფართობზე ჩატარდება ჰიდროლოგიური და ჰიდროგეოლოგიური კვლევები, ხოლო შედეგები/დასკვნები და დაგეგმილი შემარბილებელი/პრევენციული ღონისძიებები წარმოდგენილი იქნება გზმ-ის ეტაპზე. სამოვრებთან დაკავშირებით განიმარტა, რომ სალიცენზიო ფართობის მიმდებარე ტერიტორიების ათვისება დაგეგმილი არ არის, ხოლო სალიცენზიო ფართობის დამუშავება მოხდება ეტაპობრივად - აღნიშნულის შესაბამისად მოსახლეობას არ შეეზღუდება, როგორც სალიცენზიო ფართობზე, ისე მის მიმდებარე ტერიტორიებზე წვდომა, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში დაიგეგმება დამატებითი შემარბილებელი ღონისძიებები.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე პროექტთან დაკავშირებით წერილობითი შენიშვნები/მოსაზრებები სააგენტოში არ წარმოდგენილა.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად სააგენტოს მიერ იდენტიფიცირებული იქნა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროები, სახეები და ობიექტები. ამასთან, განსაზღვრული და დადგენილ იქნა საქმიანობის გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი, ასევე გზმ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებების საკითხები.

გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი:

1. **გზმ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-3 ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზმ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-4 ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
- 2.1 გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად **გზმ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს** იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ;
3. **გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს** სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზმ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შერბილების ღონისძიებები.
4. **გზმ-ის ანგარიშში, ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
 - პროექტის საჭიროების დასაბუთება (გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედებით გამოწვეული დანაკარგისა და მიღებული სარგებლის ურთიერთშეწონის საფუძველზე);
 - დაგეგმილი საქმიანობის დეტალური აღწერა (მათ შორის, ინფორმაცია წიაღის მოპოვების საკანონმდებლო საფუძველების შესახებ);
 - საბადოს ტერიტორიის დეტალური აღწერა (მათ შორის: საკადასტრო კოდი, ფართობი, Shp ფაილები, GPS კოორდინატები, გარემო პირობები);
 - საბადოს ტერიტორიის სატელიტური ფოტო, სადაც მითითებული იქნება ასევე წიაღისეულის მოპოვების უბნიდან უახლოეს მოსახლეობამდე დაშორების მანძილ(ებ)ი;
 - საბადოს გენ-გეგმა, შესაბამისი ექსპლიკაციით;
 - გარემოს დაცვის მიზნით შემოთავაზებული დაგეგმილი საქმიანობისა და მისი განხორციელების ადგილის ყველა გონივრული ალტერნატივის შესახებ ინფორმაცია, შესაბამისი დასაბუთებით. მათ შორის, დეტალურად იქნეს განხილული უმოქმედობის (ნულოვანი) ალტერნატივა, რომელიც გულისხმობს საქმიანობის განუხორციელებლობის შემთხვევაში გარემოს არსებული მდგომარეობის ბუნებრივად განვითარების აღწერას;
 - ინფორმაცია წიაღისეულის მოპოვების ტექნოლოგიური ციკლის და ტექნოლოგიური სქემის შესახებ, შესაბამისი თანმიმდევრობით (საბადოს დამუშავების გეგმის შესაბამისად);
 - ამასთან, დეტალური ინფორმაცია წიაღისეულის მოპოვების გეგმა-გრაფიკის შესახებ;
 - ინფორმაცია წიაღისეულის მოპოვების/საბადოს დამუშავების შერჩეული მეთოდის/ტექნოლოგიის შესახებ. მათ შორის, წარმოდგენილი უნდა იქნეს შერჩეული მეთოდის გარემოსდაცვითი და ტექნიკური უპირატესობების დასაბუთება;
 - ინფორმაცია საქმიანობის განხორციელების პროცესში გამოყენებული ტექნიკისა და მოწყობილობების შესახებ;

- ინფორმაცია საბადოზე არსებული მარაგების შესახებ;
- ინფორმაცია კარიერის საშუალო წლიური და დღიური წარმადობის შესახებ;
- **წიაღისეულის ტრანსპორტირების შესახებ დეტალური ინფორმაცია.** მათ შორის: ტრანსპორტირების სქემის, სამოდრაო მარშრუტების (რუკაზე ჩვენებით), ტრანსპორტირების პირობების, სატრანსპორტო ოპერაციების რაოდენობის, ტრანსპორტირების გეგმა-გრაფიკის, მათ შორის მორწყვის გეგმა-გრაფიკის შესახებ დეტალური ინფორმაცია. ამასთან ინფორმაცია საბადომდე მისასვლელი და გამოსაყენებელი გზების შესახებ;
- ინფორმაცია გრუნტის წყლების წყალსატარი არხების, მათი მოწყობის ტექნიკური პირობების, ეფექტურობის და საპროექტო პარამეტრების მითითებით;
- დაჭაობებულ ტერიტორიაზე არსებული წყლის არინების, დრენირების შესახებ ინფორმაცია;
- ინფორმაცია წიაღის მოპოვების პროცესში ობიექტის სასმელ-სამეურნეო და ტექნიკური წყალმომარაგების შესახებ;
- ინფორმაცია სამეურნეო-ფეკალური, ტექნიკური და სანიაღვრე წყლის მართვის შესახებ. მათ შორის, დაზუსტებული ინფორმაცია სანიაღვრე წყლის არინებისთვის დამჭერი არხების მოწყობის საჭიროების შესახებ;
- ინფორმაცია მცენარეული და ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის სამუშაოების შესახებ. ამასთან: მოხსნილი ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოცულობის და მისი დასაწყობების პირობების შესახებ, დროებითი მოედნების შესახებ (ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის დროებითი განთავსების უბნის GPS კოორდინატები, Shp ფაილებთან ერთად);
- საბადოს დამუშავების დროს წარმოქმნილი ნარჩენების და მათი შემდგომი მართვის შესახებ ინფორმაცია „ნარჩენების მართვის კოდექსისა“ და მისგან გამომდინარე კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტებით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად;
- პროექტის ფარგლებში დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა, დასაქმებულთა შორის ადგილობრივი მოსახლეობის წილის მითითებით, ასევე ინფორმაცია პერსონალის პროფესიული და ტექნიკური სწავლების შესახებ;
- ინფორმაცია პროექტის განხორციელებით მოსალოდნელი შესაძლო ავარიული სიტუაციების შესახებ, მართვის ღონისძიებების მითითებით;
- **დეტალური ინფორმაცია** საქმიანობის შეწყვეტის შემთხვევაში, საქმიანობის დაწყებამდე არსებული გარემოს პირვანდელ მდგომარეობამდე აღდგენის ღონისძიებების შესახებ;
- ინფორმაცია გზმ-ის ფარგლებში ჩატარებული საბაზისო/სამიეზო კვლევებისა და გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის გამოყენებული მეთოდების შესახებ;

4.1. სალიცენზიო ობიექტზე ჩატარებული გეოლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს:

- გარემოს ფონური მდგომარეობის აღწერას, მათ შორის:
 - რელიეფი (გეომორფოლოგია);
 - საპროექტო უბნის გეოლოგიურ აგებულებას და ტექტონიკას;
 - სეისმური პირობებს;
 - ჰიდროგეოლოგიურ პირობებს;
 - საინჟინრო-გეოლოგიური პირობების აღწერას (უნდა მოიცავდეს საპროექტო ტერიტორიის სივრცეში არსებული საშიში გეოლოგიური პროცესების აღწერას);

- გეოლოგიური კვლევის შედეგების გათვალისწინებით შემუშავებულ დასკვნებსა და რეკომენდაციებს.
- გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას, მათ შორის:
 - მოსალოდნელი ზემოქმედების დეტალური შეფასება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე, შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
 - საშიში გეოლოგიური პროცესების შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო არეალში მოპოვებითი სამუშაოების პერიოდში, პრევენციული და შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით.

4.2. სალიცენზიო ობიექტზე ჩატარებული ბიომრავალფეროვნების კვლევის ანგარიში და ბიოლოგიური გარემოს შეფასება, რომელიც უნდა მოიცავდეს:

- სათანადო კვლევებზე დაყრდნობით მომზადებულ ინფორმაციას უშუალოდ პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ მცენარეებზე, ცხოველებზე (განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდეს საერთაშორისო ხელშეკრულებებით და საქართველოს "წითელ ნუსხით" დაცულ სახეობებზე) და ჰაბიტატებზე, მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში, საკომპენსაციო ღონისძიებებზე. ამასთან, წარმოდგენილ იქნას ზემოაღნიშნული კვლევის შედეგები ფოტომასალასთან ერთად;
- წიაღისეულის მოპოვების მეთოდის (მათ შორის „სპირაჯოების წინ წაწევის“ შესახებ) დეტალურ აღწერას და ამ მეთოდის შესაძლო ზემოქმედების შეფასებას ბიომრავალფეროვნებაზე;
- დაზუსტებულ ინფორმაციას სალიცენზიო კონტურში არსებულ ტბებში გავრცელებული იქტიოფაუნისა და მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ;
- აღსანიშნავია, რომ დაჭაობებული ტერიტორია შესაძლოა წარმოდგენდეს გადამფრენი ფრინველების დროებით საბინადრო ადგილს. აღნიშნული გარემოების გათვალისწინებით მნიშვნელოვანია გზმ-ის ანგარიშში აისახოს სალიცენზიო არეალში და მის შემოგარენში გავრცელებული ორნითოფაუნისა და მათზე შესაძლო ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია, მათ შორის საბინადრო ადგილის შეზღუდვის კუთხით;
- მონიტორინგის გეგმას, სადაც აისახება ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტებზე და შემარბილებელი ღონისძიებების ეფექტურობაზე დაკვირვების საკითხი;

5. სალიცენზიო ობიექტის დამუშავების დროს გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება, მათ შორის:

- პროექტის ფარგლებში მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება ატმოსფერულ ჰაერზე, მათ შორის: მოსალოდნელი ემისიები, გაფრქვევის წყაროები, გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაზნევის ანგარიში. ამასთან, მოცემული უნდა იყოს ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედების პრევენციული და შემარბილებელი ღონისძიებები, ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის გეგმა;
- საპროექტო ტერიტორიაზე ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების სტაციონარული წყაროების ფუნქციონირების შემთხვევაში, უზრუნველყოფილ

უნდა იყოს „ატმოსფერული ჰაერის დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნების დაცვა;

- ხმაურისა და ვიბრაციის გავრცელება სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებისა და ტრანსპორტირების ეტაპზე. ხმაურის გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედება დეტალურად შეფასებული უნდა იქნეს გარემოს სხვადასხვა კომპონენტზე, შესაბამისი შემარბილებელი და პრევენციული ღონისძიებების მითითებით;
- მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე, გრუნტის ხარისხზე და ბუნებრივ ლანდშაფტზე, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- დეტალური ინფორმაცია მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ, შესაბამისი შემარბილებელი და პრევენციული ღონისძიებების მითითებით;
- გეოლოგიურ და ჰიდროგეოლოგიურ გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია, პრევენციული ღონისძიებების მითითებით;
- პროექტის ფარგლებში მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება ზედაპირული წყლის ობიექტზე, მათ შორის საპროექტო ტერიტორიის ფარგლებში არსებულ ტბებზე;
- ბიოლოგიურ გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება, შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- ლანდშაფტის ვიზუალური ცვლილებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება და შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ინფორმაცია პროექტის ფარგლებში ნარჩენების წარმოქმნითა და გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ, შესაბამისი შემარბილებელი და პრევენციული ღონისძიებების მითითებით;
- პროექტის გავლენის ზონაში კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებსა და კულტურულ ფასეულობებზე პირდაპირი და არაპირდაპირი სავარაუდო ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია (გზშ-ის ანგარიშის მომზადების პროცესში ჩართული იყოს შესაბამისი კომპეტენციის სპეციალისტი/ები, რათა გამოირიცხოს როგორც შესაძლო არქეოლოგიური ობიექტების დაზიანების რისკები);
- მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, მიწის საკუთრებასა და გამოყენებაზე, ბუნებრივი რესურსების შეზღუდვაზე. ამასთან, განისაზღვროს ადამიანის ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები. **მოცემული უნდა იყოს ასევე სკოპინგის ეტაპზე, მათ შორის საჯარო განხილვის დროს, საზოგადოების ინფორმირებისა და მათ მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა/შენიშვნების შეფასება და აღნიშნული კუთხით განსახორციელებელი ღონისძიებების დეტალური აღწერა;**
- საპროექტო ტერიტორიებზე არსებულ სამოვრებზე მოსალოდნელი ზემოქმედებისა და ზემოქმედების შედეგების შეფასება;
- წიაღისეულის ტრანსპორტირებით მოსალოდნელი შესაძლო ზემოქმედების შეფასება და ტრანსპორტირების შედეგად გამოწვეული ზემოქმედების შემცირების მიზნით განსაზღვრული შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- კუმულაციური ზემოქმედების შესახებ დეტალური ინფორმაცია მიმდებარედ არსებული/საპროექტო ანალოგიური ობიექტების გათვალისწინებით. კუმულაციური ზემოქმედების შეფასება წარმოდგენილი უნდა იქნეს გარემოს თითოეული კომპონენტისთვის. ამასთან მნიშვნელოვანია, გათვალისწინებული

იქნეს ტრანსპორტირებით მოსალოდნელი კუმულაციური ზემოქმედების საკითხი. კუმულაციურ ზემოქმედებასთან მიმართებაში, განისაზღვროს შესაბამისი დეტალური შემარბილებელი ღონისძიებები;

- **გარემოზე შეუქცევი ზემოქმედების შეფასება და მისი აუცილებლობის დასაბუთება**, რაც გულისხმობს გარემოზე შეუქცევი ზემოქმედებით გამოწვეული დანაკარგებისა და მიღებული სარგებლის ურთიერთშეწონის გარემოსდაცვით, კულტურულ, ეკონომიკურ და სოციალურ ჭრილში;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა;
- პროექტის ფარგლებში (მათ შორის, მოსამზადებელი სამუშაოების, საბადოს დამუშავებისა და მადნის ტრანსპორტირების დროს) განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების შემაჯამებელი გეგმა-გრაფიკი;
- პროექტის ფარგლებში განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი მონიტორინგის შემაჯამებელი გეგმა-გრაფიკი (საკონტროლო წერტილების, მონიტორინგის მეთოდის, მონიტორინგის სიხშირისა და სხვ მითითებით);
- გზმ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები.

6. საკითხები/შენიშვნები, რომლებიც გათვალისწინებული უნდა იქნეს გზმ-ის ანგარიშში:

- ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ პროექტის შესახებ საჯარო განხილვაზე დაფიქსირებული შენიშვნების/მოსაზრებების, მათ შორის წინააღმდეგობრივი პოზიციის გათვალისწინებით მნიშვნელოვანია გზმ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი იქნეს - პროექტთან დაკავშირებით ადგილობრივი მოსახლეობის ინფორმირების, მათი პოზიციების, დამოკიდებულების, აზრის გათვალისწინების და შეთანხმების (არსებობის შემთხვევაში) ამსახველი ინფორმაცია;
- წარმოდგენილი სქემატური ნახაზების შესაბამისად მოპოვებული წიაღისეულის ტრანსპორტირება დაგეგმილია სოფლების გავლით, რაც დაკავშირებული იქნება სატრანსპორტო გადაზიდვებით მოსალოდნელ მნიშვნელოვან ზემოქმედებასთან როგორც ხმაურისა და ვიბრაციის, ისე ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების კუთხით. მნიშვნელოვანია გზმ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი იქნეს ასევე სატრანსპორტო მარშრუტის სხვა ალტერნატიული ვარიანტები, ხოლო მარშრუტის შერჩევა მოხდეს გარემოსდაცვითი და სოციალური საკითხების გათვალისწინებით;
- სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საბადოდან უახლოესი დასახლებული პუნქტი სოფ. პატარა არაქალი, მდებარეობს 3 კმ-ზე მეტ მანძილზე, თუმცა ელექტრონული გადამოწმებით დგინდება, რომ საბადოსა და უახლოეს დასახლებულ პუნქტს შორის მანძილი დაახლოებით 2300 მეტრია, შესაბამისად აღნიშნული საკითხი საჭიროებს დაზუსტებას;
- სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვება პირდაპირ იქნება დაკავშირებული ბუნებრივი ლანდშაფტის სახეცვლილებასთან, არსებული მცენარეული საფარის და დაჭაობებული ტერიტორიისთვის დამახასიათებელი ფაუნის წარმომადგენლების ცხოველქმედების ადგილების განადგურებასთან. საპროექტო ზონაში დაგეგმილი სამუშაოები მნიშვნელოვნად შეცვლის ჭაობის ეკოლოგიურ ფუნქციას და მიმდინარე ეკოლოგიურ პროცესებს. აღნიშნული გარემოებების გათვალისწინებით, მნიშვნელოვანია გზმ-ის ეტაპზე დეტალურად იქნეს წარმოდგენილი ზემოქმედების შეფასება ჭაობის ტიპის ეკოსისტემაზე და დაიგეგმოს სათანადო გარემოსდაცვითი ღონისძიებები;

- პროექტის ფარგლებში მოსალოდნელი ზემოქმედებებიდან საგულისხმოა ასევე - საძოვრებზე ზემოქმედების საკითხი. აღსანიშნავია, რომ დაჭაობებული ტერიტორიები ქმნის უხვბალახიან საძოვრებს მსხვილფეხა საქონლისთვის. შესაბამისად დეტალურად იქნეს შეფასებული სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებისას საძოვრებზე მოსალოდნელი ზემოქმედება. ამასთან, წარმოდგენილი იქნეს სათანადო/ქმედითი შემარბილებელი და საკომპენსაციო ღონისძიებები, მათ შორის მოცემული იყოს საძოვარი ტერიტორიის შეზღუდვის შესახებ სოფლის მოსახლეობის ინფორმირების და მათი პოზიციების ამსახველი ინფორმაცია;
- საპროექტო ტერიტორიის ტიპის (ჭაობი) და კარიერის დამუშავების მეთოდის (ღია კარიერული) გათვალისწინებით სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებითი სამუშაოები, პირდაპირ იქნება დაკავშირებული წყლის გარემოსა და გრუნტის ხარისხზე მნიშვნელოვან ზემოქმედებასთან. გარდა პირდაპირი სახის ზემოქმედებისა მოსალოდნელია, ასევე ირიბი სახის ზემოქმედება, რომელიც გამოიხატება მოპოვებითი სამუშაოების დროს გამოყენებული ტექნიკიდან საწვავის ან/და საპოხი მასალების დაღვრით, ნარჩენების არასწორი მართვით. მნიშვნელოვანია გზშ-ის ეტაპზე დეტალურად იქნეს ასახული წყლის გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების სახეები და დაიგეგმოს ქმედითი/ეფექტური შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ამასთან, წარმოდგენილი უნდა იქნეს სალიცენზიო კონტურში არსებული ტბებისა და მათზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ დაზუსტებული ინფორმაცია;
- მოსალოდნელი ზემოქმედების ეფექტური მართვის მიზნით დაზუსტებას საჭიროებს სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებისთვის გამოყენებული მეთოდის (ღია კარიერული) ფარგლებში ჩასატარებელი კონკრეტული ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია, მათ შორის ობიექტის დამუშავების დროს დაჭაობებულ ტერიტორიაზე არსებული წყლის არინების, დრენირების შესახებ ინფორმაცია;
- გზშ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად შედგენილ საბადოს დამუშავების გეგმას;
- სსიპ მინერალური რესურსების ეროვნული სააგენტოს ცნობით: შპს “ეტალონი“-ს მიერ სააგენტოში წარდგენილი საბადოს დამუშავების პროექტი, რომელიც არ იყო შესაბამისობაში საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 04 აპრილის #271 დადგენილებასთან, რაც გზშ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას და მოქმედ კანონმდებლობასთან შესაბამისი საბადოს დამუშავების გეგმის წარმოდგენას;
- დაზუსტებას საჭიროებს მოპოვებული წიაღისეული დასაწყობების ადგილის (GIS კოორდინატების მითითებით), დასაწყობების პირობებისა და მისი შემდგომი გადამუშავების-გამოყენების შესახებ ინფორმაცია;
- გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს „ცხოველთა გადამდები დაავადებების საწინააღმდეგო პროფილაქტიკურ-საკარანტინო ღონისძიებათა განხორციელების წესების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 14 ივლისის №348 დადგენილებით განსაზღვრული მოთხოვნების დაცვის შესახებ ინფორმაცია;
- გზშ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი გარემოზე ზემოქმედების დეტალური ანალიზი და შემარბილებელი ღონისძიებები სრულ თანხვედრაში უნდა იყოს პროექტის მახასიათებლებთან და დაგეგმილ საქმიანობასთან. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით ადმინისტრაციული წარმოების

დაწყებისთვის - გზმ-ის ანგარიშში გათვალისწინებული უნდა იქნეს სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული მოთხოვნები;

- გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით ადმინისტრაციული წარმოების დაწყებისთვის - გზმ-ის ანგარიშში გათვალისწინებული უნდა იქნეს სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული თითოეული მოთხოვნა.

- **გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული საკითხების გათვალისწინების შესახებ, ერთიანი ცხრილის სახით (გვერდებისა და (ქვე)თავების მითითებით).**

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით შპს „ეტალონის“ მიერ წარმოდგენილ პროექტზე, რომელიც ეხება ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტში, წიაღისეულის (ტორფის) ღია კარიერული წესით მოპოვებას, **სავალდებულოა გზმ-ის ანგარიშში მომზადდეს წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი, შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.** გზმ-ის ანგარიში შედგენილი უნდა იყოს მოქმედი კანონმდებლობის, განსაკუთრებით სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული მითითებების სრული დაცვით.